

De Stem van Grave

Uitgave van de KSBS | Berichten uit de wereld van slechtziende en blinde mensen

'Blinden en slechtzienden zijn bevlogen medewerkers die zich willen bewijzen'

Twee op de drie mensen met een visuele beperking heeft op dit moment geen werk. Waarom komt iemand met een visuele beperking zo moeilijk aan het werk? Heeft een werkgever koudwatervrees om iemand met een beperking aan te nemen? "Wij horen vaak dat een bedrijf met een blinde of slechtziende medewerker in dienst een aanmerkelijk lager ziekteverzuim heeft", vertelt Boudewijn van Zon, Visio Adviseur Arbeid.

door Corné Verschuren | foto's Boyd Brian Smith

Boudewijn van Zon is voor Koninklijke Visio de spil als het gaat om het plaatsen van blinden en slechtzienden bij een bedrijf of organisatie in het zuiden. In de regio Breda gaat hij regelmatig op zoek naar geschikte werkplekken.

"De kandidaten komen op verschillende manieren bij Visio terecht. Het kan zijn dat we iemand moeten plaatsen via de Participatiewet of via een uitkering (UWV, Ziektewet, WW of Wajong). Daarnaast kan een werkgever voor een werknemer een aanpassing van de werkplek aanvragen vanuit de Wet Verbetering Poortwachter. En soms moet ik ander werk zoeken voor een medewerker omdat het huidige werk niet meer haalbaar is. In de praktijk komen de meeste verzoeken van verzekeringsartsen, bedrijfs- en arbo-artsen of hr-medewerkers."

Uitgebreid testen

Kandidaten voor een bepaalde functie worden bij Visio vooraf uitgebreid getest. Optometristen

onderzoeken de visus en ergotherapeuten, die gespecialiseerd zijn in ICT-oplossingen en lichtadviezen onderzoeken de werkplek. Boudewijn houdt een intakegesprek waarin de interesses voor een bepaald werkveld worden gepeild.

Maatwerk

"We leveren maatwerkoplossingen. Als iets niet kan, dan onderzoeken we wat wel mogelijk is. Met aanpassingen op de computer komen we vaak al een heel eind. We kunnen ook de werkgever of werknemer begeleiden daar waar nodig is." Soms moet Boudewijn werkgevers wel overtuigen. "Er wordt gedacht dat

mensen met een visuele beperking minder productief zijn. Het is aan mij om werkgevers ervan te overtuigen dat dit niet het geval is. Daarnaast kan ik ze erop wijzen dat het juist interessant kan zijn om iemand met een visuele beperking in dienst te nemen, omdat er een vangnet is vanuit het UWV."

Een werkgever moet er wel vol voor gaan. "Als een mogelijke werkgever direct over subsidies begint, dan zet ik daar mijn vraagtekens bij. Een visueel beperkte werknemer is geen goedkope arbeidskracht die toevallig een subsidie meeneemt. De werkgever moet wel iemand zijn met een groot hart."

Soms afremmen

Uit ervaring weet Boudewijn dat mensen met een visuele beperking enorm gedreven zijn. "Ze willen zich bewijzen en niet onderdoen voor anderen. Het zijn bevlogen mensen die ik soms zelfs moet afremmen. Werk is zo belangrijk voor ze omdat het zorgt voor eigenwaarde en een eigen inkomen. Het geld komt vaak op de tweede plaats. Ze willen het liefst werken en meedoen aan de maatschappij. Ik heb een Syrische jongen begeleid die graag tolk wil worden. Hij streeft ernaar om zelfstandig zijn inkomen te

lees verder op pagina 2

Boudewijn van Zon levert maatwerk voor werkzoekenden en werkgevers.

Oog voor de Streek feestelijk geopend

pagina 3

Leren masseren op de Antillen

pagina 6

Pas op met netvliesloslating

pagina 7

We bekijken welke hulpmiddelen iemand nodig heeft op zijn werkplek.

verdienen, zodat hij geen uitkering meer nodig heeft, want 'Nederland heeft al zoveel voor mij gedaan.' Het lijkt erop dat mensen met een beperking een waardevolle aanvulling zijn voor een bedrijf. "Ze zorgen voor minder ziekteverzuim. Collega's realiseren zich wat een visueel beperkte collega allemaal moet doen om bijvoorbeeld op tijd op zijn werk te zijn. De drempel om zich dan ziek te melden wordt hierdoor hoger."

In de rol als jobcoach bezoekt Boudewijn geregeld geplaatste medewerkers. "Veel mensen zijn zelfstandig, maar sommigen kunnen af en toe wat hulp gebruiken. Ik zie regelmatig werknemers die te lang doorlopen met hun visuele klachten. Ze durven niet altijd hulp te vragen, uit angst voor verlies van hun baan. Dit speelt vaker als ze kostwinner zijn." Boudewijn adviseert cliënten dan om hulp te vragen bij Visio. ■

'Hulpmiddelen zijn onmisbaar in mijn werk'

Maurits Emmen uit Rijen is medewerker advies en informatie bij Koninklijke Visio in Breda. Maurits heeft een visuele beperking waarbij hij slechts enkele procenten ziet en alleen een ruimtelijk beeld heeft. Hij reist met het OV naar zijn werk in Breda.

Maurits: "Ik zie geen enkel detail. In contact met mensen probeer ik ze zo goed mogelijk aan te kijken, maar dat kost me veel energie. Ik heb tot mijn 23ste gewerkt bij een supermarkt. Na een ongeluk heb ik meteen de kans gegrepen om bij Visio als adviesmedewerker aan de slag te gaan."

Meer met gehoor

"Hulpmiddelen zijn onmisbaar in mijn werk, maar ook in adviezen naar cliënten", zegt Maurits. "Tekstverwerking en ICT-zaken zijn belangrijk voor mij. Tot anderhalf jaar geleden werkte ik nog met vergroting. Toen mijn zicht verder achteruitging, is mij geadviseerd volledig over te stappen op non-visueel werken, zoals op spraak. Je leert dan ook je ogen rust te geven en meer met je gehoor te werken."

Maurits laat onder meer zijn e-mails voorlezen door de computer. "Iemand die op het scherm kan lezen, kan gelijk belangrijke informatie

filteren. Voor mij is het soms een grote brei aan tekst. Een collega heeft me geleerd om met een soort sneltoets door de informatie te gaan. Dat scheelt tijd."

Afbakenen

Er is volgens Maurits maatschappelijke druk om te gaan werken. "Ik wil zelf absoluut niet thuis op de bank gaan zitten. Jonge mensen komen moeilijk aan werk." Maurits is ooit begonnen met zestien uur. "Dat werden er uiteindelijk vier en dat doe ik nog altijd. Ik moet het afbakenen, maar het is té leuk om te doen. Ik voel me gewaardeerd."

Kort nieuws

Blind Vertrouwen

In Nederland is één op de vijftig mensen blind of slechtziend. We leven in een ultra visuele maatschappij; alles is ingericht op zien. Naar schatting heeft van alle blinden en slechtzienden nog geen dertig procent betaald werk. Het is voor mensen met een visuele beperking lastig om een betaalde baan te vinden. Ronald Boef wil wereldkampioen golfen voor blinden en slechtzienden worden, 'blind-

fluencer' Tjarda Struik wil veel volgers op social media en burgemeester worden. Annemarie Nodelijk heeft een tassenlijn en haar doel is om een grote modeshow te organiseren. Ronald, Tjarda en Annemarie werden geportretteerd in de documentaire 'Blind Vertrouwen'. Deze documentaire is terug te kijken via 2 Doc.

Oerol

Samen met theatermaker Aysegül Karaca, die zelf slechtziend is, organiseert Oerol een all-in-Oerol-arrangement voor blinden en slechtzienden tussen de 18 en 35 jaar. Aysegül Karaca, bekend van onder andere haar documentaire "dit is hoe ik het zie", is theatermaakster en actrice. Aysegül vertelt: "Wat deze samenwerking tussen Oerol en mij zo sterk maakt, is dat we een programma bouwen mét, voor en door mensen met een visuele beperking. Waarin de twee werelden - met en zonder een beperking - samenkomen en volwaardig mee kunnen doen."

kunstenfestival van Europa. Met theatervoorstellingen en expedities in het Terschellinger landschap, muziek op het festivalhart aan zee en in de eilander horeca, straattheater, talks en storytelling.

Meer informatie en aanmelding: <https://oerol.nl/all-in-aysegul/>

Festival op Terschelling

Oerol Festival vindt ieder jaar plaats op Terschelling en is het grootste locatie-

Nieuwe website

De website van de KSBS is onlangs in een nieuw jasje gestoken. Op de website zijn artikelen uit de Stem te vinden, projecten, die gesteund worden door de KSBS, de columns van onze blinde en slechtziende columnisten en nog veel meer lezenswaardige artikelen uit de wereld van blinden en slechtzienden. Ook kunt u op de website een pagina vinden met informatie over de mogelijkheden om aan de

KSBS te doneren. Bent u donateur en wilt u voortaan via automatische incasso uw bijdrage betalen, dan kunt u hiervoor op de website een formulier invullen: ksbs.nl

Bijbaan

Niet alleen voor volwassenen met een visuele beperking is het moeilijk om aan werk te komen. Jongeren moeten vaak ook meer moeite doen om een bijbaantje te vinden. Het project "Ik wil een bijbaan" is een gezamenlijk

initiatief van Bartiméus en Koninklijke Visio, expertisecentra voor slechtziende en blinde mensen. Dit is een pilotproject om jongeren te helpen met het zoeken naar een bijbaantje. <https://www.eduvip.nl/bijbaan/>

Miljoenenbeurs voor Nederlandse wetenschappers

Bij zeven wetenschappers en hun teams kan de vlag uit: zij krijgen samen een beurs van 160 miljoen euro in het kader van het Zwaartekrachtprogramma van het ministerie. Het onderzoek moet Nederland bij de wereldtop laten behoren. En de samenleving heeft er ook nog wat aan.

Dit jaar is het oog gevallen op zeven onderzoeken van allerlei soorten en maten, die door het ministerie van OCW worden ondersteund middels het Zwaartekrachtprogramma. Zo willen de wetenschappers blindheid de wereld uit helpen met behulp van kunstmatige intelligentie, een hersenatlas maken om inzicht te krijgen in aandoeningen als depressie, en een handboek opstellen zodat overheden klaar zijn voor een nieuwe crisis.

Caroline Klaver, hoogleraar epidemiologie en genetica van oogziekten, Radboudumc Nijmegen: "Blindheid wordt wereldwijd beschouwd als een van de ernstigste beperkingen. We kennen de oorzaken, maar effectieve oplossingen zijn schaars. Met ons

project Lifelong Vision willen we de onderliggende oorzaken van blindheid aanpakken. Het ultieme doel is om binnen tien jaar doorbraken te bereiken die blindheid bij patiënten kunnen voorkomen of genezen. We willen bij jonge mensen met erfelijke blindheid onderzoeken of we de verkeerde bouwsteentjes in het dna kunnen corrigeren om verder verlies van zicht te voorkomen. En voor wie helemaal niets meer ziet, proberen we nieuwe cellen in het oog te creëren met baanbrekende technologieën.

Ongeveer twee maanden geleden opende in Grave een bijzondere winkel: Oog voor de Streek. Dat er streekproducten verkocht worden is leuk, maar dat is niet wat deze winkel bijzonder maakt. Dat is wel het feit dat er vier jongeren werken met een visuele beperking.

door Jenneke van Dongen | foto's John Smits

Oog voor de Streek geopend in Grave

Zeb, Thijmen, Olivier en Roel wachten, samen met burgemeester Oosterveer, op de opening van hun winkel.

Ronald Jansen, initiatiefnemer van de winkel, is vader van een van deze vier jongeren. Zijn zoon Roel is leerling van de Visio school in Grave. "Visio helpt de leerlingen een heel eind op weg, maar als ze de leeftijd hebben bereikt, waarop ze de school moeten gaan verlaten, dan valt er ineens niet zo veel te kiezen. Bestaande dagbesteding sluit lang niet altijd aan bij jongeren met een visuele beperking."

Ontluisterend beeld

Ronald verdiepte zich in de mogelijkheden van deze doelgroep op het gebied van dagbesteding, stage en werk. Dat leverde een ontluisterend beeld op. Vele duizenden mensen met een visuele beperking zouden graag aan het werk willen; vele jongeren met een visuele beperking zoeken stageplekken of zinvolle dagbesteding, maar dit lukt maar mondjesmaat. Ronald besloot zelf een plek te creëren waar jongeren ervaringen in het arbeidsproces op kunnen doen. En zo werd, met hulp van andere ouders en vrijwilligers, Oog voor de Streek een feit. "Niet alleen voor mijn eigen zoon, maar ook voor andere jongeren. We beginnen met vier werkplekken voor Zeb, Thijmen, Olivier en Roel. Deze jongens zijn zo goed bevriend met elkaar. Zij gaan dit avontuur samen aan."

Tien tot twaalf plekken

In de winkel worden de vier jongeren bij hun werkzaamheden begeleid door een zorgmedewerker. Die werkzaamheden zullen onder meer bestaan uit het maken van cadeaupakketten. Vrijwilligers helpen om de winkel draaiend te houden. Behalve de verkoop van allerhande streekproducten als boerenkaas, mosterd, bier van de plaatselijke brouwer, ontbijtmix en nog veel meer, kunnen bezoekers ook aan een van de tafeltjes plaatsnemen om iets te drinken en te proeven. De bedoeling is dat het aantal werkplekken groeit tot tien à twaalf. De ambitie is daarnaast om op termijn actief te worden met arbeidsparticipatie.

Wat kan er wel?

De opening van de winkel werd onder meer gedaan door Marcel Oosterveer, de zeer slechtziende burgemeester van Waalre. Hij weet als geen ander hoe belangrijk het is om gewoon mee te kunnen doen in het arbeidsproces. Oosterveer: "Er wordt nog zo vaak gedacht 'je hebt een beperking, dus je kunt niet meedoen' en dat is zo onterecht. Hier zijn vier jongens die gewoon aan de slag gaan. Laten we allemaal vaker denken 'wat kan er wel?', dan creëren we mogelijkheden voor iedereen, ook voor mensen met een visuele beperking." ■

De laatste jaren zijn er verschillende initiatieven gestart om werk en stage mogelijk te maken voor mensen met een visuele beperking.

'Toegang tot werk' is een project dat in 2022 van start is gegaan. Bartiméus Fonds en de Visio Foundation financieren dit project. Doel van het project is werkgevers te motiveren om duurzame arbeidsplaatsen te bieden aan werknemers die slechtziend of blind zijn. Door mensen te plaatsen bij werkgevers wordt informatie opgehaald. Deze informatie wordt verwerkt in een handreiking voor werkgevers. Ook geeft het zicht op knelpunten die in de lobby naar werkgevers gebruikt kunnen worden.

Het project 'Ik wil een bijbaan' van Visio, Bartiméus en de Oogvereniging heeft als doel meer jongeren met een oogaandoening via een bijbaan de eerste ervaring op de arbeidsmarkt te laten opdoen. Na de eerste positieve ervaringen wordt nu gewerkt aan het opnemen van een doelgerichte training als structureel onderdeel in het onderwijspakket.

Handig Philips Hue op de werkplek

Voor slechtziende mensen is goede verlichting essentieel. Zij kunnen extra hinder hebben van licht, van verblinding of schaduwwerking. Maar ze kunnen ook profiteren van extra licht, bijvoorbeeld op hun werkplek. Bij de inrichting van een werkplek is het belangrijk om, naast kunstlicht, rekening te houden met daglicht, dus de positie van de werkplek ten opzichte van ramen.

Met de nodige voorzichtigheid wijst een test uit 2019 Philips Hue aan als beste keus. Zie:

Visio Kennisportaal - kennisplein voor mensen met een visuele beperking. - Visio Kennisportaal.

Let bij de keuze voor peertjes van Philips Hue op armaturen die de gewenste lichtrichting geven.

Bij tips voor verlichting van de (thuis)werkplek wordt een aangename lichtkleur als belangrijk aangemerkt. De kleur bepaalt in hoge mate hoe goed je iets kunt waarnemen. De eerder-

genoemde test stelt: "Qua lichtbronnen komen de Phillips Hue, Osram en Innr op de gedeelde eerste plek." Ook de armatuur, waarin de lichtbron zit, is van invloed op bijvoorbeeld verblinding. Een armatuur kan veel verschil maken in de richting van de verlichting. Opnieuw de test: "Phillips Hue is de koploper wat betreft de diversiteit en hoeveelheid aan armaturen."

Verder werkt Philips Hue goed samen met diverse "slimme bedieningen".

Met dank aan Wim Pierik, kennismakelaar Koninklijke Visio

Informatie: Slimme verlichting | Philips Hue NL ([philips-hue.com](https://www.philips-hue.com)) Voor lichtadvies: <https://www.visio.org/revalidatie-en-advies/verlichting/> Voor installatie van slimme verlichting: Stemcom, www.stemcom.nl ■

'Door app meer teamgevoel'

Het muZIEum in Nijmegen is een bijzonder museum. Bijna vijftig blinde en slechtziende mensen werken dagelijks in het museum. Ze nemen de bezoekers figuurlijk aan de hand door de belevingswereld van blinde en slechtziende mensen. Maar hoe communiceren de werknemers met elkaar en hun werkgever? Mede dankzij een gift van de KSBS verloopt de onderlinge communicatie op rolletjes.

door Corné Verschuren

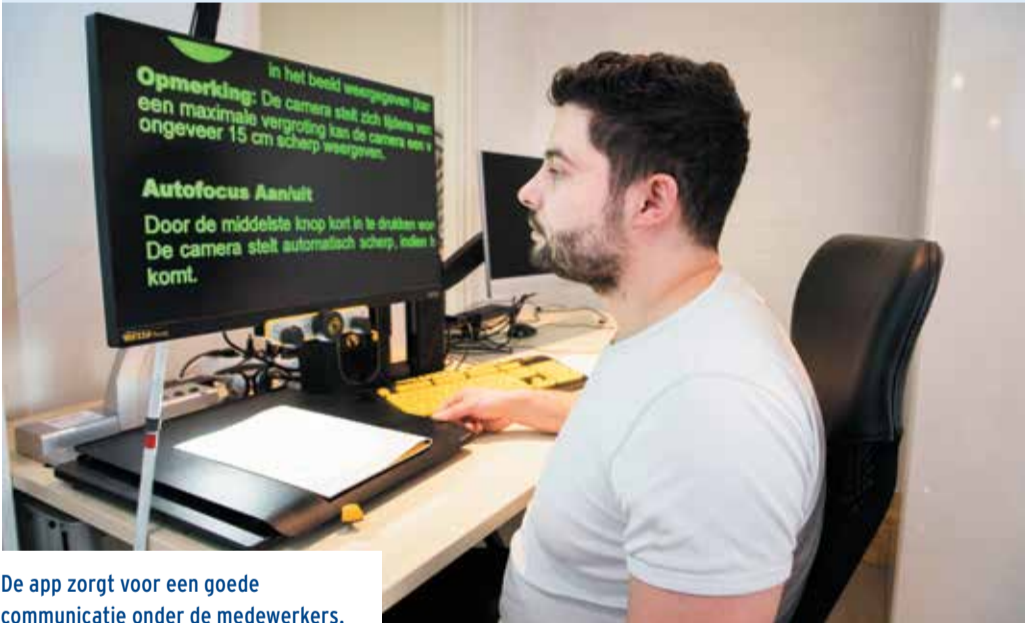
Jaarlijks bezoeken zo'n 50.000 mensen het muZIEum, een ervaringsmuseum. Bezoekers ondervinden wat het is om blind of slechtziend te zijn. Directeur Heleen Vermeulen: "Dat zorgt voor betrokkenheid en bewustwording bij een breed publiek. Bovendien zorgen we voor werkgelegenheid voor zo'n vijftig medewerkers."

De meeste medewerkers werken in de zogeheten 'Expeditie in het donker'. "Een rondleiding in een ruimte die aardedonker is. De bezoekers worden door de blinde of slechtziende medewerker ontvangen. Tijdens de rondleiding ervaren ze hoe het is om je weg te vinden als je niets ziet. De gidsen zijn fantastische verhalenvertellers die laten 'zien' wat er allemaal wél kan."

Er zijn ook rondleidingen buiten. "Dat gebeurt met simulatiebrillen waarmee verschillende oogaandoeningen worden nagebootst, zoals een kokervisus. Zie dan je weg in het verkeer maar eens te vinden. Of obstakels te omzeilen, zoals een scooter op een geleidelijn."

De medewerkers in het museum denken mee bij projecten. "We willen zoveel mogelijk mensen bereiken. In het museum hebben we alle hulpmiddelen die door de jaren heen bedacht zijn. Maar de verhalen die onze blinde en slechtziende medewerkers vertellen zijn onze belangrijkste collectie."

Werken in het muZIEum is ook omgaan met computersystemen. Hoe is je rooster volgende week? Zijn er wijzigingen in de rondleidingen? "Het afgelopen jaar hebben we onze systemen toegankelijker gemaakt. Voor de interne communicatie hebben we dankzij een donatie van de KSBS een medewerkersapp aangeschaft en ontwikkeld. Hiermee kunnen alle medewerkers op toegankelijke wijze bij alle informatie." Die app staat bij alle medewerkers op de telefoon of computer. "Zonder hulp komt iedereen aan zijn informatie, bijvoorbeeld door spraak of vergroting. Daar komen geen ziende ogen meer aan te pas. Bovendien heeft de app ons teamgevoel versterkt." ■

De app zorgt voor een goede communicatie onder de medewerkers.

Burgemeester Oosterveer geniet elke dag van zijn werk.

Marcel Oosterveer

'Als burgemeester mag je niet ver'

Eind 2022 werd Marcel Oosterveer de eerste (bijna) blinde burgemeester van Nederland, van het Brabantse Waalre. Steunend op zijn eigen ruim twintig jaar bestuurlijke ervaring en op alle mensen om hem heen op het gemeentehuis, gaat hem dat voortreffelijk af. "Ik denk dat we ondertussen het meest inclusieve gemeentehuis van Nederland zijn."

door John van Enkevort | foto's John Smits

Op een avond eind 2018 rijdt Marcel Oosterveer (57) in de auto terug naar huis. De weg kan hij dromen, hij weet precies waar de bochten zitten en waar de stoplichten staan, "maar ik zag ze geen van allen". Zijn vrouw reageert geruststellend: je bent vermoeid, vannacht goed slapen en dan zal het morgenvroeg wel over zijn. "De volgende ochtend zag ik vrijwel niks meer." Oosterveer is op dat moment wethouder en locoburgemeester in Eindhoven. "Vanzelfsprekend maakte ik me zorgen hoe het verder moest. Maar ik denk dat proberen te blijven doen wat je

Vrij Toegankelijk muZIEum Nijmegen Mag ik even je ogen lenen?

door John van Enkevort

Voldoende kansen bieden voor blinde en slechtziende mensen om mee te doen. Bij het muZIEum in Nijmegen zien ze dit als een van hun belangrijkste taken. Fleur Pelle is er sinds vorig jaar publiekscoördinator. "Een bezoek aan ons museum zorgt voor meer bewustwording en begrip bij ziende mensen."

Deze zomer is het zes jaar geleden dat een erfelijke ziekte vat kreeg op de ogen van Fleur Pelle (29). Het was een complete verrassing: "Mijn oom was slechtziend, maar je trekt dat dan niet door naar jezelf." Ze was net klaar met haar logopedie-opleiding. "Ik wilde graag met revaliderende mensen gaan werken. Omdat deze patiënten zeker in eerste instantie veel via gebaren communiceren, was dat echter geen optie meer."

Na een periode van revalidatie en acceptatie - waar ze weinig tijd voor neemt omdat thuiszitten enorm tegen haar natuur ingaat - meldde ze zich als publieksbegeleider bij muZIEum, het Nijmeegse ervaringsmuseum over zien en niet zien. Tegelijkertijd begon ze aan de opleiding projectmanagement. Studie en werk gingen vervolgens hand in hand.

Van publieksbegeleider werd Fleur gids en

vervolgens dagcoördinator. Tegenwoordig heeft ze er als publiekscoördinator een leidinggevende functie. Dat is leuk, met veel contact met collega's. Het gaat haar prima af: "En soms vraag ik aan iemand of ik mijn of haar ogen even mag lenen."

Het muZIEum vindt het belangrijk dat alle blinde en slechtziende mensen moeten kunnen werken. Van een werkervaringsplek tot het

Ooster rdwalen'

doet een natuurlijke reactie is."

Voor Oosterveer betekent dit vooral meer uren maken voor hetzelfde resultaat. "Ik begon 's ochtends om kwart over zeven en werkte tot een uur of tien, elf 's avonds. Uiteindelijk kan dat twee kanten opgaan: je krijgt een burn-out, of je lichaam zegt stop. Bij mij gebeurde het laatste.

Netvlies

In 2020 liet het netvlies van mijn rechteroog los. Daar zie ik nu niks meer mee. Links zit ik nog op 5 procent, 1 procent boven de officiële norm voor blind zijn." Nadat hij desondanks zijn wethouderperiode volmaakte, is hij nu burgemeester in de gemeente Waalre, vlak onder Eindhoven. Oosterveer is weliswaar in het Drentse Assen geboren, maar in Waalre-dorp opgegroeid. "Vanaf het

doorstromen naar ander werk. Dat gaat niet zonder slag of stoot.

"Een belangrijke stap op dit gebied namen we in coronatijd", legt Fleur uit. "In die periode zijn onze systemen toegankelijk gemaakt voor mensen zoals ikzelf. Voor de toekomst willen we dit nog verder uitbreiden en verbeteren. Daar wil ik graag mijn steentje aan bijdragen, dus voorlopig zit ik hier prima." ■

Fleur groeide door naar publiekscoördinator bij het MuZIEum.

gemeentehuis kan ik het huis zien waar mijn ouders nu nog steeds wonen."

Taxi

Vanuit Waalre ging Oosterveer naar de havo en later het vwo in Eindhoven, om vervolgens aan de universiteiten van Tilburg (bedrijfseconomie) en Rotterdam (accountancy) twee studies te gaan volgen die hij beide niet afrondde. Naast het werk bij zijn eigen adviesbureau was Oosterveer vanaf 2003 voor de VVD politiek actief, in de Brabantse Provinciale Staten en in de gemeenteraad van Eindhoven. En nu is hij dus burgemeester. Een burgemeester die af en toe wat hulp nodig heeft, maar vooral veel energie meebrengt. "Het is logisch dat het even zoeken is naar hoe je zaken het beste kunt aanpakken. Zo verplaats ik me binnen de gemeente vaak met een taxi. Ik ging eerst met de bus, maar ben twee keer verdwaald. En dat kun je niet maken, als burgemeester de weg kwijt zijn."

Sticker

Ondertussen zijn ze ook op het gemeentehuis gewend geraakt aan een burgemeester met een

visuele beperking. Oosterveer durft wel te stellen dat inclusief denken er nu automatisch gaat: "Zo werkt het vaak. De confrontatie met een beperking op de werkvloer zorgt ervoor dat mensen zich realiseren waar knelpunten zitten, en leren hoe je daar goed mee om kunt gaan." In datzelfde kader is Oosterveer ambassadeur digitale toegankelijkheid bij de Vereniging Nederlandse Gemeenten en sinds vorig jaar voorzitter van de vereniging Onbeperkt Lezen, de belangenvereniging van lezers die op aangepaste leesvormen zijn aangewezen. Oosterveer wijst op het koffiezetapparaat in zijn werkkamer. "Zodat ze me niet altijd koffie hoeven brengen. Modern ding, met touchscreen. Waar ik niet mee overweg kan. Daarom hebben we er een sticker opgeplakt. Die kan ik voelen, waarna ik weet dat ik voor mijn favoriete koffie er 1 centimeter links naast moet drukken."

Raadzaal

Nu het toch over zijn werkruimte gaat, vertelt Oosterveer dat de deuringang van zijn kantoor oorspronkelijk op een andere plek zat. "Rolstoelers konden er daardoor niet in, dus daar hebben we een verbouwing aan besteed." Voor die enkele keer zou je toch ook rolstoelers in een andere ruimte kunnen ontvangen? "Nou nee", reageert de burgemeester. "Dat vinden we geen inclusieve gedachtegang, iedereen moet mij op deze plek kunnen bezoeken."

Een flink deel van het werk van een burgemeester speelt zich af in de raadszaal, waar hij de gemeenteraadsvergaderingen leidt. Omdat gezichtsuitdrukkingen hem grotendeels ontgaan, wordt vaker gedacht dat raadsleden hem om de tuin zouden kunnen leiden. Dat is pertinent niet het geval, glimlacht hij: "Politici, ook lokale, kunnen fysiek uitstralen dat ze een vriendelijke vraag stellen terwijl ze van binnen koken. De juiste technieken daarvoor hebben ze wel onder de knie. Maar hun stem verradt mij altijd hoe ze iets werkelijk bedoelen en hoe ze zich daarbij voelen."

Tribune

Oosterveer vertelt alles met een lach, hij geniet zichtbaar van zijn werk. Juist daarom zet hij zich, gebruikmakend van zijn positie, middels de Taskforce Arbeid in voor mensen met een visuele beperking bij het vinden van een baan. "Die hebben we twee jaar geleden opgericht, waarbij we slechtzienden hulp willen bieden bij het vinden van de juiste baan. Daarbij fungeer ik als een soort voorbeeld, iemand met een visuele beperking en tóch een goede baan. Net als bijvoorbeeld Tjarda Struik (de bijna blinde burgemeester van Leiderdorp) en Daan de Kort (slechtziend Tweede Kamerlid voor de VVD), ondertussen goede bekenden van me. Met Daan zit ik ook weleens op de tribune van onze favoriete voetbalclub."

Eigenwaarde

De taskforce wil bijvoorbeeld aanvragen voor hulpmiddelen en voorzieningen op de werkplek verbeteren, maar ook werkgevers motiveren om iemand met een visuele beperking een kans te geven. "Er bestaat nog steeds koudwatervrees. Terwijl de praktijk laat zien dat het juist een meerwaarde voor een organisatie of onderneming kan hebben. En dan heb ik het nog niet eens over de eigenwaarde die het een blind of slechtziend persoon oplevert. Dat is nog het allerbelangrijkste." ■

In oktober van dit jaar vertrekt Paul Vrenken naar Bonaire. Hij gaat er, met een subsidie van de KSBS, een 10-daagse massageopleiding geven aan een groep blinden en slechtzienden: "Waar wij er jaren over doen om goed te masseren, doen zij het bijna automatisch meteen goed. Op gevoel."

Paul Vrenken: 'Blinde masseurs zouden het hoogst in aanzien moeten staan'

door John van Enckevort

Wie ben je?

Ik ben Paul Vrenken, 52 jaar en Noord-Brabander. Beroepshalve ben ik een combinatie van bedrijfskundig ingenieur, yogadocent, lichaamsgericht therapeut en opleider van masseurs. In februari vorig jaar ben ik geëmigreerd naar Spanje. Ik woon met mijn vrouw Debby en zoontje Ravi in de buurt van Valencia.

In 2012 richtte je Blindenmassage Nederland op. Hoe is dat zo ontstaan?

Kort daarvoor was ik in Suriname, waar ik me door een blinde man liet masseren. Die deed dat perfect. Een vriendin zei me bovendien dat blinde mensen in Thailand zeer hoog gewaardeerd worden als masseurs. Dus vroeg ik me af waarom we dat in Nederland niet deden. Het had wat voeten in de aarde, maar zo ben ik in Nederland blinde en slechtziende mensen gaan opleiden tot sport- ontspanningsmasseur. Wanneer ze interesse hebben, kunnen ze zich vervolgens nog verder specialiseren.

Was daar veel animo voor?

Oh, zeker. Als eerste moesten we natuurlijk op een andere manier opleiden. Aan PowerPoints en spreadsheets heb je niets, en je kunt geen spieren gaan ontleden. Het betekent dat we de cursisten vooral veel laten doen, alles laten voelen. Ziende mensen ontdekken via controles en tests waar bij iemand een probleem zit, blinden gaan voelen en komen het probleem vanzelf tegen. Ze hebben een veel betere tastzin.

In totaal hebben nu 42 blinde mensen deze 10-daagse opleiding afgerond, die ondertussen is gecertificeerd door het Centraal Register Kort Beroepsonderwijs. Dat is mooi, dat geeft de opleiding statuut.

Hoe kwam je op het idee om je opleiding naar de Antillen te brengen?

Via een cursist hier in Nederland uit Bonaire. Ze vertelde me dat er met name door het toerisme veel mogelijkheden op Bonaire en Curaçao zijn voor blinde masseurs. Bovendien is er op de eilanden voor hen nauwelijks een sociaal of financieel vangnet. Het gaf mij een goed gevoel om blinde en slechtziende mensen op deze manier te kunnen helpen. In 2022 heb ik mijn cursus op Curaçao gegeven, ook met subsidie van de KSBS. De helft van de cursisten heeft daar nu werk van en verdient hun eigen boterham. Vaak via een kleine praktijk aan huis, je hebt behalve een tafel niet veel nodig.

In oktober van dit jaar vertrek je naar Bonaire?

Klopt. Ik doe dit project samen met de Zorg en Welzijn groep en zij hebben al tien zeer enthousiaste deelnemers geworven. Net als op Curaçao geef ik de 10-daagse opleiding binnen de twee weken. Dat kan op zich prima, de cursisten zullen door deze versnelling tussendoor wel wat minder op vrienden en bekenden kunnen oefenen. Verder kunnen cursisten elkaar niet echt corrigeren, dat ligt op mijn bordje. Misschien dat ik daarom nog een collega meeneem naar Bonaire. ■

Blinde en slechtziende masseurs hebben een veel betere tastzin.

Kim van Iersel, Wim Pierik & Frank Ter Beek schrijven beurtelings deze column. Frank is slechtziend geboren. Werkt op de school in Grave als docent en is daarnaast ook beeldend kunstenaar.

Blindganger

Lekker fit is ook betrekkelijk

In februari was het weer eens raak. Net als veel mensen kreeg ik ook dit jaar weer een aanval van een griep. Hoofdpijn, lusteloos, spierpijn. Je kent het wel. Dit keer was het vooral het gebrek aan energie waar ik last van had. Al enkele weken sliep ik erg veel, maar het kleinste wandelingetje kostte nu al veel moeite.

Omdat ik in december ook al een keer de griep had gehad, had ik met mijn werkgever afgesproken vooral niet te snel weer aan de slag te gaan. Eerst maar eens goed uitzieken en dan pas weer er tegenaan.

Normaal duren de zware griepverschijnselen bij mij niet langer dan 1 of 2 dagen. Zo ook nu. Maar de energie kwam niet terug. Wat te doen? Wanneer ben je als mens eigenlijk weer fit genoeg om aan het werk te gaan? En hoe werkt dat voor mij?

Ik ben iemand die graag actief is en meestal niet beter wordt van stil zitten. Beweging en afleiding helpen mij vaak over veel fysiek ongemak heen. In bed ga ik al helemaal niet liggen. Maar als het criterium zou zijn eerst mijzelf 24 uur fit te voelen, had ik wel een uitdaging. Ik vroeg me af wanneer ik mij voor het laatst echt een hele dag fit had gevoeld. Ik moest concluderen dat dat toch misschien al tientallen jaren niet meer was voorgekomen.

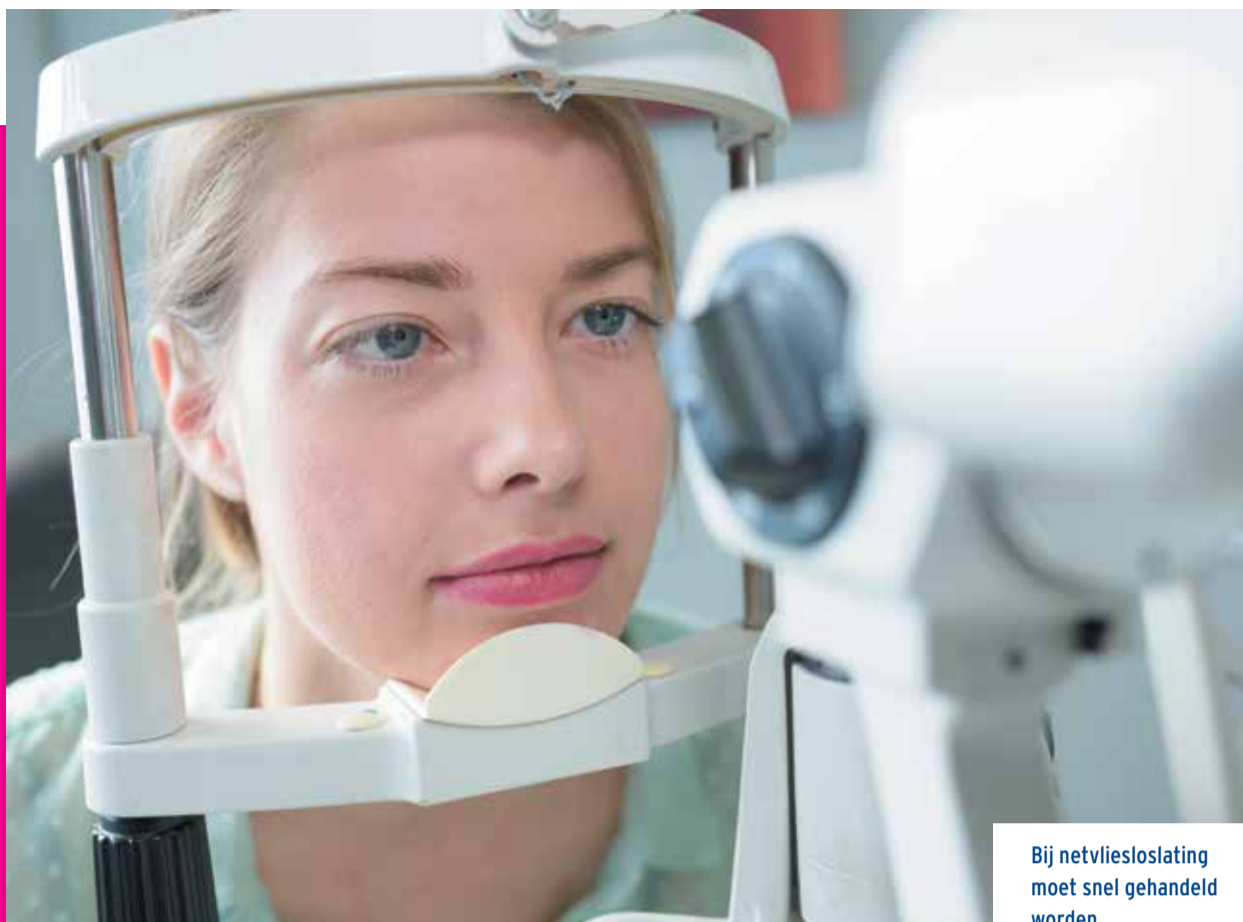
Leven en werken met een visuele beperking betekent onder andere zoveel mogelijk compenseren met andere zintuigen en talenten wat visueel niet haalbaar is. Terecht wees een vriend mij erop dat compenseren niet betekent dat dit dan ook dezelfde inspanning vraagt. Als ik een presentatie van collega's bijwoon met veel visuele informatie, kan ik dat vaak prima compenseren. Ik krijg dan dezelfde informatie binnen, maar ben daarna wel bekaft. Omdat een werkdag ook nog vaak onvoorspelbaar is, is het bewaken van die energiebalans nog wel eens een dingetje.

Feitelijk geef ik elke dag 120 % vermoed ik, om 100 % resultaat te krijgen. Vaak krijg ik dan het advies om iets minder hard te werken. Maar dat is lastig, omdat ik wel graag ook die 100 % aan resultaat wil zien. En als dat wat extra inspanning kost, dan heb ik dat er graag voor over.

Dus zegt u het maar: minder fit met veel voldoening of lekker fit maar niet tevreden over wat ik heb gedaan... Het blijft een zoektocht. ■

Drs. Niels Crama (1974) studeerde geneeskunde aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam en specialiseerde zich tot oogarts en vitreoretinaal chirurg in het Radboudumc te Nijmegen. Hij is daar sinds 2005 werkzaam als netvlieschirurg. Crama vindt het belangrijk dat mensen goed geïnformeerd zijn over de symptomen van netvliesloslating. Hoe eerder patiënten met hun klachten contact opnemen met een oogarts, hoe groter de kans op goed herstel na een behandeling.

door Thea Westerbeek

Bij netvliesloslating moet snel gehandeld worden.

Netvliesloslating: bezoek snel de oogarts

Wat is een netvliesloslating?

Het oog is een bol. Aan de voorkant zit het hoornvlies met daarachter de lens. Achter in het oog zit het netvlies. Hier zitten lichtgevoelige cellen. Het netvlies is als het ware het filmrolletje van het oog. Het zorgt ervoor dat we scherp kunnen zien. Vóór het netvlies zit een doorzichtige gelei: het glasachtig lichaam of glasvocht. Dat zit op een aantal plekken vast aan het netvlies. In de loop van het leven wordt het glasvocht waterig, met sliertjes, en kan loskomen van het netvlies. Soms ontstaat er dan een scheurtje in het netvlies, waardoor er vocht onder kan komen en het netvlies losraakt: een netvliesloslating.

Bij wie komt het voor?

De meest voorkomende oorzaak is een scheurtje in het netvlies als gevolg van inkrimping van het glasachtig lichaam. Mensen lopen vooral vanaf hun veertigste een verhoogde kans op glasvochtloslating, met een piek rond de vijftig à zestig jaar. Wie bijziend is (myopie), dus een hoge min-sterkte heeft, loopt een verhoogd risico op netvliesloslating. Dat komt vooral omdat het netvlies dunner is. Een staaroperatie of een klap op het oog kan óók de kans op een glasvochtloslating en scheurtje in het netvlies vergroten. Scheurtjes moeten op tijd behandeld worden, anders kan netvliesloslating ontstaan. Er kunnen ook andere oorzaken zijn van een netvliesloslating, zoals slecht gereguleerde suikerziekte, een oogtumor of een ontsteking in het oog.

Wat zijn de symptomen?

Als je plotseling bewegende 'spinnetjes', stipjes, sliertjes ziet, of lichtflitsen, kan dit wijzen op een glasvochtloslating, met risico op een scheurtje of een netvliesloslating. Als de netvliesloslating zich uitbreidt, ontstaat er meestal uitval van een deel van het beeld, en kan zelfs de scherpte plots afnemen.

Het is dan raadzaam om binnen 24 uur contact op te nemen met een huisarts of oogarts. Bij verdenking op een glasvochtloslating of netvliesloslating is verwijzing naar de oogarts noodzakelijk, omdat de huisarts dit niet met zekerheid kan vaststellen. Als een scheurtje niet of te laat wordt ontdekt, kan dit ernstige gevolgen hebben. Hoe langer een netvliesloslating bestaat, hoe moeilijker het is om het netvlies weer vast te krijgen en hoe groter de kans op blijvende schade.

Veel mensen zijn niet op de hoogte van de klachten en risico's; zelfs niet de mensen die bijvoorbeeld vanwege bijziendheid een verhoogde kans op een netvliesloslating hebben. Daarom is informatie hierover erg belangrijk. Opticiëns en optometristen zouden een grotere rol in voorlichting hierover kunnen spelen.

Komt netvliesloslating tegenwoordig meer voor en zo ja, wat is hiervan de oorzaak?

Het komt jaarlijks voor bij ongeveer bij 1 op de 4.000 mensen en dat aantal is in tien jaar gestegen. Mogelijk speelt de toename van mensen met bijziendheid hierbij een rol. Kinderen die teveel op een scherm kijken (of in een boek lezen) en te weinig buitenspelen, lopen een sterk verhoogd risico op bijziendheid.

Wat gebeurt er als je niets aan netvliesloslating laat doen?

Dan word je blind.

Wat is de behandeling van netvliesloslating?

Als er alleen nog sprake is van een scheurtje, kan het netvlies met een laserbehandeling worden verstevigd.

Gaat het om een netvliesloslating, dan zijn er twee verschillende operaties mogelijk. De meest voorkomende operatie is de vitrectomie. Hierbij wordt het glasvocht (corpus vitreum) weggehaald en het vocht onder het netvlies weggezogen. Ook krijgt

het netvlies een behandeling met laser, zodat er geen vocht meer onder het netvlies kan komen. De glasvochttruimte wordt, afhankelijk van de complexiteit van de loslating, opgevuld met gas, lucht of olie. Dit geeft tijdelijke ondersteuning aan het netvlies terwijl het weer vastgroeit aan de onderlaag. Gas en lucht verdwijnen vanzelf, maar olie moet operatief worden verwijderd. Het oog maakt vervolgens zelf weer vocht aan in de plaats van het glasvocht.

Bij de tweede operatieve mogelijkheid wordt een bandje rond het oog aangebracht. Dat vermindert de trekkracht van het glasvocht, en het netvlies komt weer vast te zitten.

Hoe is het herstel na de operatie?

Dat duurt weken tot maanden en hangt bovendien af van hoe lang het netvlies al los ligt. Daarnaast kan het zicht direct na de operatie belemmerd worden vanwege lucht, gas of olie die in het oog zijn gebracht. In de meeste gevallen kan het netvlies met één operatie weer worden vastgezet. Hoe goed iemand uiteindelijk weer gaat zien is afhankelijk van de uitgebreidheid van de loslating. Hoe eerder iemand erbij is, hoe groter de kans op herstel. Een van de risico's na een vitrectomie is 'staar'. Om die reden wordt bij een netvliesoperatie soms ook direct een staaroperatie verricht.

Is een vitrectomie een ingewikkelde operatie?

Een vitrectomie kan worden verricht door een oogarts die gespecialiseerd is in netvlieschirurgie. De operatie gebeurt meestal onder plaatselijke verdoving en duurt ongeveer een uur. In de afgelopen decennia zijn de technieken en instrumenten verbeterd, waardoor de duur van de operatie korter is geworden en de succesansen zijn verhoogd.

Het oog is een gevoelig zintuig en zit ingenieus in elkaar.

Het oog is inderdaad erg complex, maar is daarom ook juist zo mooi. ■

Portret van een leerling

Roel Jansen,
18 jaar
Visio onderwijs
Grave (VSO-MB)

Roel is een van de vier jongeren, die onlangs gestart zijn in de winkel 'Oog voor de streek', waarover elders in deze Stem een artikel is te vinden.

Aan het werk!

door Jenneke van Dongen | foto John Smits

In welke klas zit je?

Ik zit nog even op VSO-MB 2, tot de zomer, en dan ben ik klaar bij Visio. En daar heb ik echt zóveel zin in! Ik heb al heel lang op die school gezeten, wel leuk hoor en ik heb er ook hele goede vrienden gekregen. Maar ook wel heel fijn als ik er klaar ben.

Wat zijn je lievelingsvakken op school?

Zwemmen, gymmen en techniek. Ik ben best wel technisch en vind het heel leuk om daar van alles over te leren. We kregen een keer een soort rondleiding door de kelder van de Visioschool. Daar waren wel honderd buizen voor de stroom. Echt heel vet om dat te voelen.

Zwemmen en gymmen zijn dus ook favoriet. Vind je sporten leuk?

Ja, ik vind sporten echt heel leuk. Ik zit al heel lang op judo en heb al de bruine band. Op judo zitten niet alleen slechtziende of blinde kinderen, maar ook ziende kinderen en dat gaat heel goed. Als je weet waar je tegenstander staat, kun je gewoon judoën. Laat mij geen karate doen, want dan moet je ook schoppen en ik heb geen idee waar ik dan moet schoppen.

Hoe is het om in de winkel te werken?

In het begin was het raar. Ik wist nog niet wat ik moest doen en waar alles was. Maar nu weet ik al veel meer. We hebben lekkere chocola en de bitterkoekjescake is heerlijk. Die moet je een keer proberen. En we mochten de kaas proeven. Ik ben dol op kaas en deze is echt superlekker!

Fiscaal voordelig schenken

Schenken aan een goed doel met de status Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI), kan fiscaal aantrekkelijk zijn. Periodieke schenkingen aan ANBI-instellingen zijn volledig aftrekbaar mits u ten minste vijf jaar een vast bedrag per jaar schenkt en dit vastlegt in een schenkingsovereenkomst. U kunt dit rechtstreeks met de KSBS regelen via een schriftelijke overeenkomst. Kijk voor meer informatie op onze website of stuur een mail naar info@ksbs.nl. Dan nemen wij zo snel mogelijk contact met u op. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw steun! ■

En nu?

Nu weet ik al beter wat ik moet doen. Ik ben op woensdag en donderdag in de winkel en soms op zaterdag ook. Marieke is onze begeleidster en zij vertelt dan wat we kunnen doen. Bijvoorbeeld cadeaupakketjes inpakken of in de winkel met mensen praten. Moeilijk is het bijvoorbeeld als iemand iets op een andere plek neerlegt, dan weet ik niet waar dat ligt. Maar wat vooral echt superleuk is, is dat ik hier met drie vrienden werk. Wij kennen elkaar al best lang en we helpen elkaar met van alles.

Heb je hobby's?

Wat ik leuk vind om te doen is met mijn moeder naar kringloopwinkels gaan om Hot Wheels te zoeken. Dat zijn van die kleine autootjes. Ik heb er al een stuk of 100.

En verder?

Ik luister graag naar muziek. Echt heel verschillende soorten muziek. Hard core, maar ook muziek van De Efteling. En ken je Gladde Paling? Dat is een dj, die muziek maakt met heel veel rare geluiden.

Hoe vind je het om op zo'n zonnige dag als vandaag in de winkel te werken?

Eigenlijk wil ik nu wel lekker buiten zitten in de zon. Ik ben een van de directeuren, dus ik kan dat wel zeggen, toch? Nou ja, in de pauze moet ik toch mijn boterhammen eten en dat kan ik ook buiten doen. Moet kunnen! ■

Colofon

De Stem van Grave verschijnt vier keer per jaar en wordt uitgegeven door de Katholieke Stichting voor Blinden en Slechtzienden (KSBS), Grave. | ISSN 1383-0260

Eindredactie Jenneke van Dongen, destemvangrave@ksbs.nl, T 06 39 41 36 83
Redactie Frieda Emmerik, Lenny Melsen, Marja Brouwer, Wim Pierik

Redactionele medewerking

Corné Verschuren, Jenneke van Dongen, John van Enckevort, Thea Westerbeek
Correcties Jac Lemaire
Vormgeving Weijsters & Kooij vormgevers
Druk Weemen, Haps

Donateursadministratie

Postbus 50, 5360 AB Grave
T 06 39 41 36 83, donateurs@ksbs.nl
Bank NL91 INGB 0001 1122 33
Wij verzoeken u adreswijzigingen schriftelijk of via mail door te geven.

Gesproken vorm

De Stem van Grave verschijnt ook op daisy voor mensen met een leeshandicap.

Streamen of downloaden

Abonnees kunnen zich hiervoor aanmelden bij de CBB via: klantenservice@cbb.nl, T (0341) 56 54 77.
Nog geen abonnee?
Meld je dan aan via info@ksbs.nl.

KSBS

De KSBS verleent financiële ondersteuning aan projecten en activiteiten in Nederland en ontwikkelingslanden. De KSBS zet daartoe giften en legaten van mensen in die het werk van de KSBS en De Stem van Grave ondersteunen. Giften zijn binnen bepaalde grenzen deels fiscaal aftrekbaar. Schenkingen van vijf jaar via een schriftelijke overeenkomst zijn geheel aftrekbaar. Zie www.ksbs.nl voor meer informatie.

Adressen revalidatie & advies

Koninklijke Visio, expertisecentrum voor blinde en slechtziende mensen heeft vestigingen in het hele land. Kinderen en volwassenen kunnen hier terecht voor advies, revalidatie en voorlichting over hulpverleningsmogelijkheden.

Locaties Visio in Zuid-Nederland:

Breda T 088 585 87 00

Heerbaan 14-4, 4817 NL

Eindhoven T 088 585 88 80

Dr. Holtroplaan 15-39, 5652 XR

Goes T 088 585 95 00

Stationspark 2, 4462 DZ

Nijmegen T 088 585 89 40

Javastraat 104, 6524 MJ

Sittard T 088 585 88 00

Arendstraat 1A, 6135 KT

Vught T 088 585 88 80

Vlasmeersestraat 99, 5261 TB

Elke locatie heeft een ruimte waarin hulpmiddelen voor blinde en slechtziende mensen te zien en uit te proberen zijn.

Kijk voor alle vestigingen en voor scholen en woon- en dagvoorzieningen van Koninklijke Visio op www.visio.org.

Visio